

Matkalla vainoharhassa

**Veijo Baltzar: Käärmeen-
kärjäkivi. Tammi 1988.**

Veijo Baltzar (s. 1942) nousi julkisuuden keilaan päteväällä esikoisteoksellaan Polttava tie 1968. Sen jälkeen hän on kirjoittanut muutaman romaanin, runoja ja näytelmiä. Jostakin syystä palkintolautakunnat ovat laistaneet tätä teräviä romaaneja kirjoittavaa romaania. **Käärmeenkärjäkivi on vuoden erikoislaatusimpia kirjoja**, toivottavasti se noteeraataan arvolleen sopivasti.

Baltzarin Käärmeenkärjäkivi on tiukkaa verbaalista tulitusta, se on enemmän näytelmä kuin romaani. Dialogi on harvinaisen ilmaisuvoimaista, muut kerronnalliset ratkaisut voi lukea näytelmän parenteesina. Jokaisella 'näyttelijällä' on oma luonteensa ja äänensä. He ovat aidosti lihaa ja verta.

Tapahtumat romaaniperheessä saavat alkunsa kun huoneiston lattialle ilmestyy vihertävän limainen kivi. Yhtä salaperäisesti kuin se ilmestyy, se myös katoaa. Kiveen projisoituvat henkilöiden kaikki ongelmat, perheensisäinen valtataistelu, turhaumat ja menneen luurankokomeron ovi silpaitaan rivakasti auki. Johtomotiiviksi kivi on oiva keksintö, sen ympärille vyyhtiytyy hetkeksi koko konkkaronkan olemisen totuus. "Esineet, joita ei toivota, ilmestyvät

kuin noiduttuina sinne missä niitä vähiten kaivataan. Tarpeelliset, toivotut esineet taas eivät tule edes tuomalla. Jos ne joskus sattuu saamaan käsiin, niitä on vaikea hallita ja ne karkaavat." Kyse on siis esinemystiikasta.

Baltzarin henkilögalleria on riemastuttavan värikäs ilmestys, siihen kuuluu intohimoinen korttipeluri (lue: huijari) ja kleptomaani Alalaita, peilinsä kautta elävä ja neuroottisesti kauneuttaan hoitava Saara, kirveenhamarasta päähän saanut herkkä luonnonlapsi ja vaistoihminen Hemmi. Valtataistelun tutkapareina toimivat suuri-kokoinen Karlo teräväkielisine vaimoineen ja perheen vanhin, auktoriteettinsa menettänyt Oska, joka koettaa ponnistaa massiivisen Johanna-siippansa hameenlaskoksista.

Käärmeenkärjäkivi on matka vainoharhaan, kiven kadottua mystisesti, heräävät perheenpiirissä kytevät kaudat henkiin. Vuoronperää joutuu jokainen tilintekoon toisten ahdistamana. Yksikään henkilöistä ei selviä täysin vaurioitta — kivi kyseenalaistaa koko omiin uomiinsa vakautuneen olemistodellisuuden. Tärkeintä Baltzarin kirjassa ei ole lopputulos. Itseasiassa Käärmeenkärjäkivi on hersyvä tutkielma ihmisistä poikkeustilassa. Viehko kirja kaikinensa.

ILARI KOPSALA